

Մ աշտոցի Արձագանգ

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի ամսաթերթ
WWW.SOURPHAGOP.ORG (26-րդ տարի)

Այս թիւով...

Յունուար 2026 (ԼԳ տարի թիւ 5)

Յունուար Ամսուան Բացատրական
Տօնացոյց Էջ 2-4

Ճրագալոյց Ս. Ծննդեան
Աստուածայայտնութիւն
Խթում
Տաղ Սուրբ Ծննդեան
Զրօրհնէք
Ճրագալոյց Ս. Ծննդեան Շարական
Խորհուրդ Մեծ

Յիսուսի Ծնունդը Էջ 5-6

Յիսուսի անուանակոչութիւն Էջ 7

Առաջաւորաց Պահք Էջ 7

Ս. Վահան Գողթնացի Էջ 8

Ս. Սարգիս Զօրավար Էջ 9

Յովսէան Մարգարէ Էջ 10

Եկո՛ւր Բեթլեհեմ երթանք Էջ 11

Բացատրութիւն՝ Հայց. Առաք.
Սուրբ Եկեղեցւոյ Պատարագին Էջ 12-14

Ո՞րն է Ճիշդ Պատասխանը Էջ 15-18

Լուրեր՝ Կիրակնօրեայէն Էջ 19-24

Քրիստոս Ծնաւ եւ Յայտնեցաւ
Օրհնեալ է Յայտնութիւնն Քրիստոսի:

**Շնորհաւոր Ամանոր եւ Սուրբ Ծնունդ
Քրիստոս Ծնաւ եւ Յայտնեցաւ
Ձեզի, Մեզի մեծ ԱԼԵՏԻՍ**

Ամսուան Համարը

«Եւ Բանը մարդ եղաւ եւ մեր մէջ բնակեցաւ, եւ մենք տեսանք անոր փառքը. փառքը
Միածինին, որ Հօրմէն եկաւ շնորհքով եւ ճշմարտութեամբ լեցուն»: *Յովհաննէս 1.14*

Հաւատք

Կրօն

Եկեղեցի

Լեզու

Մշակոյթ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ ամսուան բացատրական տոնացոյց

Եշ. 1	Ամանոր
Բշ. 5	ՃՐԱԳԱԼՈՅՑ Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ
Գշ. 6	ՏՕՆ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՄԵՐ ՏԻՐՈՋ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
Դշ. 7	Յիշատակ Մեռելոց
Գշ. 13	ՏՕՆ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ ՄԵՐ ՏԻՐՈՋ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
Եշ. 15	Տօն Ծննդեան Ս. Յովհաննու Կարապետին
Եշ. 22	Սուրբ Վահան Գողթնացի
Կիր. 25	Բարեկենդան Առաջաւորաց Պահքի
Բշ. 26	Ա. օր Առաջաւորաց Պահքի
Ուր. 30	Ե. օր Առաջաւորի Պահոց: (Յիշատակ Յովսէփի Մարգարէին):
Շբթ. 31	Սրբոց Սարգիս զօրավարին եւ որդիին Մարտիրոսի եւ 14 զինուորացն

Ճրագալոյց Ս. Ծննդեան կը կոչուի Աստուածայայտնութեան նախորդող երեկոյեան արարողութիւնը: Ճրագալոյցը բարդ բառ մըն է, «ճրագ լուցանել (վառել)», որովհետեւ եկեղեցւոյ մէջ երեկոյեան բազմաթիւ լապտերներ ու կանթեղներ կը վառին եւ պատարագ կը մատուցուի, որուն ընթացքին բոլոր հաւատացեալները վառող մոմեր կը բռնեն: Ճրագալոյցի լապտերներու եւ մոմերու լոյսը կը խորհրդանշէ այն հոգեւոր լոյսի ճառագայթումը մեր մէջ, որ մեզի պարգեւեց Փրկիչը իր տնօրինութիւններով:

Աստուածայայտնութիւն (Սուրբ Ծնունդ եւ Մկրտութիւն)

Մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի տնօրինութիւնները, որոնցմով Ան յայտնուեցաւ աշխարհին (Գաբրիէլ հրեշտակապետի աւետումը, Յիսուս Մանուկին ծնունդը, ութօրեայ թլփատութիւնը, հովիւներու եւ մոզերու երկրպագութիւնը, քառասնօրեայ ընծայումը, ինչպէս նաեւ Յորդանան գետին մէջ մկրտուիլը) առաջին դարերուն կը տօնուէին միեւնոյն, Աստուածայայտնութիւն կոչուող, մեծ տօնախմբական շրջանին:

Հետագային այս տօնի գրեթէ բոլոր յիշատակները առանձնացան՝ տարուայ մէջ բաժնուելով ըստ համապատասխան ամիսներու եւ օրերու: Մնացին միայն Ծնունդը եւ Մկրտութիւնը, որոնք ըստ Աւետարանին կատարուած են նոյն օրը՝ երբ Յիսուս 30 տարեկան էր: Ըստ աւանդութեան այդ օրը Յունուար 6-ն էր:

Աւելի ուշ, Ե. դարուն (451 թուին Քաղկեդոնի մէջ գումարուած չորրորդ Տիեզերական ժողովին՝ որուն Հայաստանեայց Եկեղեցին չմասնակցեցաւ) Յունա-Հռոմեական եկեղեցին, Ծննդեան տօնը եւս անջատեց Մկրտութենէն եւ սկսաւ տօնել Դեկտեմբեր 25-ին (մոռցնել տալու համար այդ օրերու արեւի պաշտամունքը Եւրոպայի մէջ) որ տարածում գտաւ ամբողջ աշխարհին մէջ: Սակայն Հայ Եկեղեցին հաւատարիմ մնաց հնագոյն աւանդութեան եւ մինչեւ այսօր Քրիստոսի ծննդեան եւ մկրտութեան յիշատակը միացեալ կը տօնէ Յունուար 6-ին՝ Աստուածայայտնութիւն անուանումով:

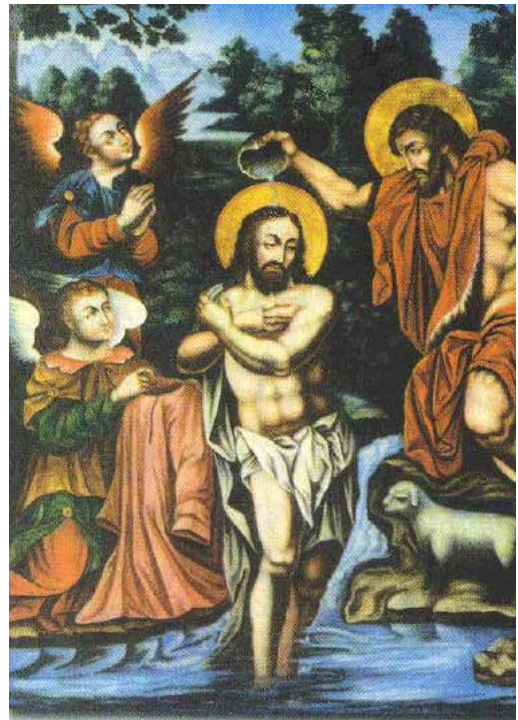
ԽԹՈՒՄ

«Խթում» անուան տակ ծանօթ են Սուրբ Ծնունդը նախորդող երեկոյեան ընթացքին կատարուող նախատօնական եկեղեցական եւ ժողովրդական արարողութիւնները:

Այդ երեկոյ եկեղեցիէն ներս կանթեղներ կը վարուին եւ ճրագը կը բաժնուի ժողովուրդին՝ անոնց մոմերը վառելով ու այդպէս վառած մոմերը տուն տարուելով: Ճրագ վառելու այս սովորութեան հետեւողութեամբ՝ Խթումի երեկոյեան տրուած է նաեւ ճրագալոյց անունը:

Անցեալին իբր նախատօնակ ճրագալոյց կը կատարուէր Հայաստանեայց Եկեղեցոյ բոլոր մեծ տօներուն, իսկ ներկայիս միայն Սուրբ Ծնունդի եւ Զատիկուայ տօները նախորդող երեկոներուն:

Ճրագալոյցի ժողովրդական սովորութիւններէն են մէկը միւսին Քրիստոսի ծննդեան աւետիս տալ, ապա աւանդական ընթրիքի շուրջ հաւաքուիլ, ճաշակելու համար ձուկ, բանջար, հաւկիթ եւ գինի:

Մկրտութիւն
Յովսէփի Յովսէփի

ՏաղՍուրբ

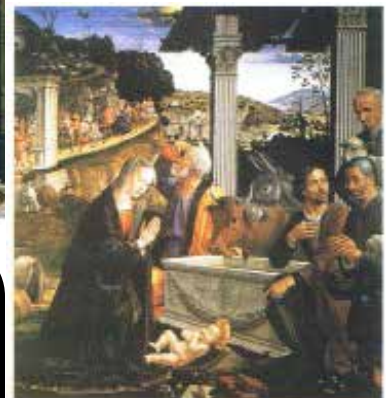
Ծննդեան

Այսօր տօն է սուրբ ծննդեան, աւետի՛ւ,
Տեառն մերոյ եւ յայտնութեան, աւետի՛ւ:
Այսօր Արեւն արդարութեան, աւետի՛ւ.
Երեւեցաւ ի մեջ մարդկան, աւետի՛ւ:

Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ:

Այսօր սուրբ կոյսն անապական, աւետի՛ւ.
Ծնաւ երբեք զանմահ Արքայն, աւետի՛ւ:
Այսօր հրեշտակք յերկնից իջեալ, աւետի՛ւ.
Ընդ մեզ օրհնեն զանմահ Արքայն, աւետի՛ւ:

Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ:

Հովիւներուն
Երկրպագութիւնը

Գիտէի՞ր թէ....

Յիսուս երեսուն (30) տարեկան էր երբ մկրտուեցաւ:
Յիսուս ութ (8) օրուայ էր երբ անուանակոչուեցաւ, եւ
մենք իր անուանակոչութիւնը կը տօնենք Յունուար 13-ին:

Ջրօրհնէքի արարողութիւնը հաստատուած է ի յիշատակ Քրիստոսի մկրտութեան: Անիկա կը կատարուի Աստուածայայտնութեան տօնին: Հին ժամանակ ջրօրհնէքը կը կատարուէր գետերու կամ լիճերու ափին, այժմ՝ եկեղեցւոյ մէջ: Պատարագի աւարտին քահանան յատուկ ընթերցուածներով, քարոզէն եւ աղօթքէն յետոյ խաչով կ'օրհնէ մեծ տակառի մէջ լեցուած ջուրը, Ս. Միւռնոն կաթեցնելէ ետք անոր մէջ, եւ զայն կը բաժնէ հաւատացեալներուն՝ իբրեւ սրբութեան խորհրդանիշ եւ բժշկութեան միջոց:

Ճրագալոյց Սբ. Ծննդեան Շարական

Զանճառելի լուսոյ մայր
Եւ ըզբնակարան անըսկզբնակից Որդւոյն,
Օրհնութեամբ մեծացուցանեմք:

Զանհաս տնօրէնութեան մայր
Եւ զանձնաւոր տաճար Աստուծոյ Բանին,
Օրհնութեամբ մեծացուցանեմք:

Զբոլորից փրկութեան մայր,
Որ զանտանելին յէից ի յարգանդի երարձ.
Ըզնա ամենեքեան
Օրհնութեամբ մեծացուցանեմք:

Խորհուրդ մեծ

Ո՞վ չի գիտեր Սուրբ Ծնունդի մասին գրուած ամենածանօթ այս շարականը որ կը հնչէ ամեն տարի խթման գիշերը աւետելու համար Յիսուսի ծնունդը: Այս շարականին հեղինակն է Մովսէս Քերթող Հայրապետ եւ զայն գրած է 441 թուականին: Ահա այդ շարականին գրաբար բառերը եւ աշխարհաբար թարգմանութիւնը.

Խորհուրդ մեծ եւ սքանչելի
որ յայսմ աւուր յայտնեցաւ.
Հովիւք երգեն ընդ հրեշտակս,
տան աւետիս աշխարհի:

Ծնաւ նոր արքայ
ի Բեթլեհէմ քաղաքի.
Որդիք մարդկան օրհնեցէ ք,
զի վասն մեր մարմնացաւ:

Անբաւելին երկնի եւ երկրի
ի խանձարուրս պատեցաւ.
Ոչ մեկնելով ի Հօրէ՝
ի սուրբ այրին բազմեցաւ:

* * *

Սքանչելի եւ մեծ խորհուրդ է,
որ այսօր յայտնուեցաւ.
Հովիւները հրեշտակներու հետ կ'երգեն,
աշխարհին աւետիս կու տան:

Ծնաւ նոր արքայ
Բեթլեհէմ քաղաքին մէջ.
Ով ժողովուրդ, մարդիկ, օրհնութիւն տուէր
որովհետեւ Ան մեզի համար մարմնացաւ:

Երկնքին եւ երկրին վրայ Անբաւելին
խանձարուրներու մէջ փաթթուեցաւ.
Առանց բաժնուած ըլլալու Հօրմէն
սուրբ մսուրին մէջ բազմեցաւ:

Յիսուսի 'Ծնունդը

(պարզացուած)

Օր մը հրեշտակ մը այցելեց Մարիամ կոյսին եւ ըսաւ՝ «Ուրախացիր, Աստուած հետդ է, դուն օրհնուած ես կիներուն մէջ»:

Մարիամ, երբ լսեց այս խօսքերը, քիչ մը մտահոգուեցաւ, ինքզինքին հարց տուաւ թէ ի՞նչ ըսել կ'ուզէր հրեշտակը: Ապա, Գաբրիէլ հրեշտակը շարունակեց «Մի՛ վախնար Մարիամ՝ դուն պիտի ունենաս զաւակ մը որուն անունը պիտի դնես Յիսուս, եւ ան Աստուծոյ Որդի պիտի կոչուի: Հրեշտակը ըսաւ նաեւ որ իր զարմիկը Եղիսաբէթն ալ

զաւակ մը պիտի ունենայ:

Մարիամ, երբ այս լսեց, անմիջապէս գնաց Եղիսաբէթին քով: Այս բոլորը պատահեցան երբ Մարիամ նշանուած էր Յովսէփին հետ: Մինչ Յովսէփ կը մտածէր Մարիամի իրեն ըսածներուն մասին, Տիրոջ Հրեշտակը երազի մը մէջ երեւցաւ իրեն եւ ըսաւ.

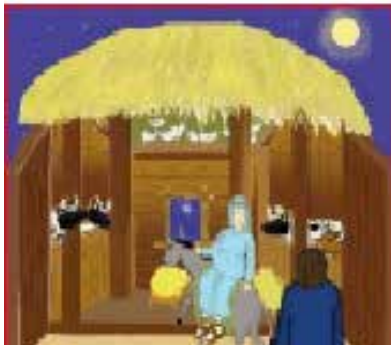
- «Յովսէփ, մի վախնար ամուսնանալու Մարիամի հետ: Մարիամ որդի մը պիտի ծնի եւ զայն Յիսուս կոչես որովհետեւ անիկա իր ժողովուրդը իրենց մեղքերէն պիտի փրկէ:

Այդ օրերուն Հռոմի Օգոստոս կայսրը հրամայեց որ ամեն մարդ իր ծննդավայրը վերադառնայ ընդհանուր մարդահամար մը կատարելու համար: Յովսէփ եւ Մարիամ, Դաւիթ թագաւորի ծննդավայր Բեթլեհէմ քաղաքէն էին: Թէւ զաւակը շուտով պիտի ծնէր, իրենք ստիպուած ճամբորդեցին Բեթլեհէմ: Բեթլեհէմ շատ մարդ կար եւ բոլոր պանդոկներուն սենեակները լեցուն էին, ուրեմն ստիպուեցան ախոռի մը մէջ քնանալ:

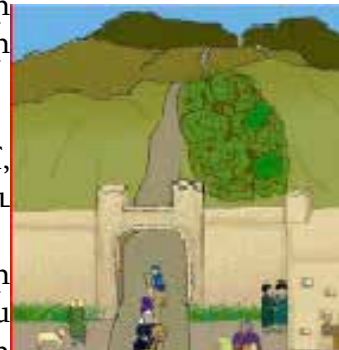
Յովսէփ եւ Մարիամ ստիպուեցան ախոռի մէջ քնանալ, որովհետեւ պանդոկներուն մէջ տեղ չկար: Այդ գիշեր իրենց գաւակը ծնաւ, զայն դրին մսուրին մէջ: Աւելի ուշ նոյն գիշերը հովիւներ եկան այցելութեան եւ պատմեցին «երբ մեր գառնուկներուն ու ոչխարներուն պահակութիւն կ'ընէինք, փայլուն հրեշտակ մը երեւցաւ մեզի եւ մենք շատ վախցանք: Բայց հրեշտակը ըսաւ մեզի

- Մի՛ վախնաք, ձեզի լաւ լուր մը պիտի տամ, Դաւիթ քաղաքին մէջ այսօր ծնաւ ձեր փրկիչը՝ Յիսուս Քրիստոս: Յետոյ, Հրեշտակին միացաւ խումբ մը ուրիշ հրեշտակներ եւ բոլորը միասին ըսին - Աստուծոյ փառք երկինքի մէջ եւ խաղաղութիւն աշխարհի վրայ»:

Այդ ժամանակ, արեւելքէն իմաստուն մոգեր երբ տեսան փայլուն աստղը երկնքին մէջ, անմիջապէս գիտցան որ ժողովուրդին համար նոր թագաւոր մը ծներ էր:

Անոնք հետեւելով աստղին հասան Բեթլեհէմ, գտան մսուրը ուր Յիսուս մանուկը ծներ էր ու անոր նուիրեցին ոսկի, կնդրուկ եւ զմուռ:

Թէեւ Հերովդէս թագաւորը հրամայած էր մոգերուն որ վերադառնան եւ իրեն պատմեն իրենց տեսածը, բայց Աստուած երազի մը

մէջ հրահանգեց մոգերուն որ ուրիշ ճամբով երթան իրենց երկիրը, առանց Հերովդէսին հանդիպելու, եւ այդպէս ըրին:

Քրիստոս Ծնաւ եւ Յայտնեցաւ Ձեզի եւ Մեզի Մեծ Աւետիս

Քրիստոսի Անուանակոչութեան տօն

Ըստ հրեական օրենքի՝ ծննդեան 8-րդ օրը Յիսուս, ինչպէս նորածին ամէն մէկ արու (տղայ) զաւակ, թլփատուեցաւ եւ անուանակոչուեցաւ: Այդ մասին կը վկայէ Ս. Ղուկաս Աւետարանիչը. Ուրբ օր ետք, երբ մանուկը թլփատուեցաւ, Յիսուս կոչեցին զայն, այն անունով որ հրեշտակը տուած էր անոր՝ տակաւին Մարիամի որովայնին մէջ չղացած» (Ղուկ. 2:21): «Յիսուս» երբայերէն բառ է, որ կը նշանակէ փրկիչ:

Ս. Գաբրիէլ հրեշտակը, Սուրբ Աստուածամօր աւետելով Աստուծոյ Որդիի Ծննդեան մասին, պատուիրեց Մանկան անունը Յիսուս դնել: Այս մասին կրկին կը վկայէ նոյն Աւետարանիչը. «Ահա պիտի յղանաս եւ զաւակ մը ծնիս, որ Յիսուս պիտի կոչես» (Ղուկ. 1:31): «Յիսուս» անուանը զուգահեռ Փրկչին կը տրուի նաև «Քրիստոս» անունը: Այն յունարէն բառ է, որ կը նշանակէ «Օծեալ» եւ կը համապատասխանէ

երբայերէնի «Մեսիա»-ին: Փրկչի անուանակոչութեան տօնին (Յունուար 13) հայ առաքելական բոլոր եկեղեցիներուն մէջ Սուրբ Պատարագ կը մատուցուի, իսկ նախորդ օրը երեկոյան ժամերգութեան աւարտին կը կատարուի նախատօնակի արարողութիւն:

Առաջաւորաց Պահք

Այս տարի Յունուար 26-ին կը սկսի Առաջաւորաց պահքը (յատուկ է միայն Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ): Այս պահքը կը տեւէ հինգ օր՝ (Երկուշաբթիէն Ուրբաթ) այս տարի մինչև Յունուար 30-ը ներառեալ: Ինչպէս մեզի հասած ասանդութիւնը կ'ըսէ, Խոր Վիրապէն ելլելէն ետք Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչը, Տիրոջ հրաշքով դարձի եկած Տրդատ արքային, հայոց մեծամեծներուն ու ողջ ժողովուրդին, նախքան մկրտելը, 65 օր շարունակ Քրիստոսի ու Անոր հաւատքը քարոզեց եւ այդ օրերէն 5-ի ընթացքին պատուիրեց պահքով ապաշխարել: Այդ հինգ օրերուն ժողովուրդն իր արքայով հանդերձ ոչ միայն ինքզինք զրկեց կերակուրներէ, այլ ինչպէս Աստուծոյ կողմէ ընդունելի պահքը կը պահանջէ, մեծապէս զոջաց իր նախկին հեթանոսական, անբարոյ կեանքին և բոլոր տեսակ մեղքերուն համար, մանաւանդ հայոց արքան ու մեծամեծները, որոնք Քրիստոսի հաւատքի պատճառով Սուրբ Գրիգորը բազմաթիւ տանջանքներու ենթարկելէ ետք օձերով լեցուն եւ խաւար խոր փոսը՝ վիրապին մէջ ձգեր էին, իսկ Հովփսիմեան կոյսերը չարչարելով սպաններ էին: Այսպէս հաստատուեցաւ Առաջաւորաց պահքը կամ Առաջաւորքը՝ Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ առաջին պահքը (ինչպէս յայտնի է անունէն): Պահքի առաջին 4 օրերուն ճաշու աւետարան չի կարդացուիր իսկ 5-րդ օրը կը կարդացուի Յովսէփ Մարգարէի գիրքը:

Ս. Վահան Գողթնացի

Արաբական տիրապետության շրջանին, բազմաթիւ հայ իշխաններ ու անոնց զաւակները գերի տարուեցան Դամասկոս հոն կրթուելու համար իսլամական հաւատքի մէջ եւ արաբ դառնալու համար: Տարագրուող մանուկներու կարգին կը գտնուէր Գողթնի Խոսրով իշխանի որդին չորս (4) տարեկան Վահանը: Արաբները անոր անունը փոխելով զայն կոչեցին Վահապ:

Վահան, իր ուշիմութեան շնորհիւ արժանացաւ յատուկ խնամքի ու դարձաւ Օմար ամիրապետին նախասիրած արքունի պաշտօնեան:

Յովհան Օձնեցի կաթողիկոս Դամասկոս իր այցելութեան ընթացքին արտօնութիւն խնդրեց Օմար ամիրապետէն որ հայ տարագիր իշխանները վերադառնան հայրենիք ու յաջողեցաւ այդպիսի արտօնութիւն ձեռք ձգել: Վահան, որ թէւ իսլամ կրօնքին մէջ մեծցած էր, իմացած էր թէ ինք Հայ իշխանի մը որդին էր: Հետեւաբար, ինք եւս փափաքեցաւ վերադառնալ Հայաստան, խոստանալով ամիրապետին վերադառնալ Դամասկոս իր հօրենական կալուածները ժառանգելէ ու հայրենի հողը տեսնելէ անմիջապէս ետք:

Վահան իր հայրենի գաւառը հասնելէ ետք տեղեկացաւ Օմար ամիրապետին մահուան մասին ու որոշեց փախչել Հայաստան ու վերագտնել իր քրիստոնէայ հաւատքը:

Վահանի քրիստոնէայ դառնալու լուրը երբ Դամասկոս հասաւ, օրուան ամիրապետը որոշեց ձերբակալել զայն ու դատել: Այսպիսով սկիզբ առաւ հալածանքի երկար շրջան մը երբ Վահան թափառելով Հայաստանի զանազան կողմերը, ժամանակաւոր կերպով կ'ապաստանէր զանազան շրջաններու վանքերէն ներս, ապա կը ստիպուէր տեղափոխուիլ չվտանգելու համար տեղի վանականներն ու բնակիչները: Այս թափառական վիճակի վերջին հանգրուանը կը հանդիսանայ Սիփան լեռան ստորոտը գտնուող Երաշխաւորաց վանքը, որուն մեծաւոր Հայր Արտաւազդը պատսպարեց ու քաջալերեց զինք:

Գիտնալով հանդերձ թէ իսլամութենէն հրաժարող անձը մահուամբ կը պատժուէր, Վահան որոշեց ներկայանալ Հեղամ ամիրապետին, յայտնել անոր իր քրիստոնէայ ծագումը ու քրիստոնէայ հաւատքին հաւատարիմ փախալու փափաքը: Ամիրապետին մեծ խոստումները ապարդիւն մնացին ու վահան մերժեց որեւէ ձեռով հրաժարիլ իր քրիստոնէայ հաւատքէն:

Վահան Գողթնացի ի նահատակութիւնը այլ օրինակ մըն է հերոսական կեցուածքի մը, ըստ որուն քրիստոնէայ հաւատացեալներ հաստատուն մնացած են իրենց հաւատքին հանդէպ ու մերժած ուրանալ զայն:

Անոնց յիշատակը վառ կը փայլի միայն երբ իրենց նահատակութիւնը արժեւորենք մենք եւս կառչած մնալով մեր հաւատքին ու ապրելով որպէս Քրիստոսի սիրով ու հաւատքով շնորհուած հաւատացեալներ:

Յիշատակութիւն՝ Սուրբ Սարգիս Զօրավարի

Վարդանանցէն 12 օրեր առաջ եղող Շաբաթ օրը, Հայ եկեղեցին նուիրած է Ս. Սարգիս Զօրավարի յիշատակին: Ս. Սարգիս, Կապադոկիոյ Գամիրք գաւառէն էր. քաջուատաքինի զինուորական մը, որ զօրապետի աստիճանին հասաւ:

Համարձակութեամբ կը քարոզէր Աւետարանը եւ կը կործանէր բազինները: Երբ Յուլիանոս կայսրը, որ քրիստոնէութիւնը ուրացած էր, գահ բարձրացաւ, Սարգիս, իր Մարտիրոս որդիին հետ Հայաստան ապաստանեցաւ: Տիրան թագաւորի մօտ եւ ժամանակ մը հոն մնալէ ետք անցաւ Պարսկաստան, պարսից Շապուհ թագաւորին մօտ՝ ծառայելով զինուորական ասպարէզին մէջ:

Մեծ եղաւ իր որդիին՝ Մարտիրոսին ազդեցութիւնը իր հսկողութեան ներքեւ գտնուող պարսիկ զօրքին վրայ. անոնց մէջէն քրիստոնէութեան դարձողներ եղան:

Այս պարագան հետզհետէ ուշագրաւ դառնալով, Սարգիս եւ իր զաւակը արքայական հրաւեր ստացան զոհ մատուցանելու արքունի մեհեանին մէջ: Սակայն, Սարգիս նոյնիսկ քաջութիւնը ունեցաւ անարգելու կոտորէրը: Առ ի հետեւանք իրենց յանդուգն կեցուածքին՝ զօրավարն ու իր որդին մահուան դատապարտուեցան:

Իր պարսիկ զինուորներէն տասնըչորս (14) անձեր որոնք մինչեւ վերջ հաւատարիմ մնացեր էին իրեն, առին Սարգիսի մարմինը եւ մաքուր զգեստներ հագցուցին:

Բայց թագաւորին հրամանով իրենք եւս զլխատուեցան ու իրենց նահատակութիւնը եւս կը յիշատակուի Սուրբ Սարգիսի եւ անոր Մարտիրոս զաւակին յիշատակին հետ, ամէն տարի:

Գիտէի՞ր թէ

Ս. Սարգիսի տօնը Հայաստանի մէջ ընդունուած է նշել ոչ միայն եկեղեցական ծիսակատարութեամբ, այլեւ ժողովրդական սովորութիւններով:

Ս. Սարգիս Զօրավարը երիտասարդներու արագահաս բարեխօսն է եւ սիրոյ երազանքը իրականացնող սուրբը: Ըստ աւանդութեան, Ս. Սարգիս պետք է հրեշտակներու ուղեկցութեամբ անցնի եւ տանիքին վրայ դրուած ալիւրին մէջ ձգէ իր սպիտակ ձիուն՝ պայտին հետքը որպէսզի այդ տարի իրականանայ հաւատացեալի երազանքը:

Աղօթք Սուրբ Սարգիսին

Բարձրեալէն գերագոյն պատիւ ստացար Քրիստոսի քով բարեխօսելու համար եւ դարձար մեր խնդրանքները կատարող, աղօթքները լսող, սատանաները հալածող, ով արագահաս Սուրբ Սարգիս:

Ցաւերով լեցուն մարդկային կեանքին զօրեղ բժիշկ. արտասուքը սրբող, նեղութեան մէջ ինկածներու վիշտերը դիւրութեամբ մեղմացնող, գերիները ազատող, ով արագահաս Սուրբ Սարգիս:

Դուն որ ամէն տեղ կը յիշուիս ու կը փառաբանուիս, որովհետեւ գեղեցիկ եւ բարի անուն ես, հաւատացեալներուն շուրթերուն համար քաղցրահամ պտուղ: Գիշեր ու ցերեկ յոյսով քեզ կը կանչենք, արագահաս Սուրբ Սարգիս, բարեխօս եղիր, Քրիստոսի քով, մեր անձերուն համար:

Յոգսան մարգարեի յիշատակութեան օր

Յոգսան մարգարեն Աստուածաշունչի 12 փոքր մարգարեներէն է: Հին Կտակարանի մէջ տեղ գտած «Յոգսանի մարգարէութիւն» 4 գլուխներէ բաղկացած գիրքին մէջ, գրուած է թէ ինչպէ՛ս Աստուծոյ պատգամով Յոգսան մարգարեն կը մեկնի Նինուէ՛ քարոզելու քաղաքի հեթանոս բնակիչներուն: Սակայն ան անմիջապէս չի հետեւիր Տիրոջ պատգամին: Խուսափելով կատարել Աստուծոյ պատուիրանը Յոգսան կը փորձէ փախչիլ Թարսիս կոչուած քաղաքը: Սակայն փախուստի ճանապարհին ծովը կը փոթորկի, եւ նաւուն վրայ գտնուողները վիճակ կը ձգեն եւ վիճակը Յոգսանին կ'ելլէ: Յոգսան կը բացատրէ թէ ինք Եբրայեցի է, եւ

թէ կը փախչի Աստուծոյ ներկայութենէն: Եւ Յոգսանի փափաքին վրայ, զինք ծովը կը նետեն եւ ծովը կը հանդարտի: Աստուած կետ ձուկի մը կը հրահանգէ, որ Յոգսանը կ'լլէ:

Սարսափահար Յոգսան աղօթքով ու զղջումով կ'աղերսէ Տիրոջը փրկութեան համար եւ երեք օր ետք Աստուծոյ կամքով կ'ազատի բանտարկութենէն երբ ձուկը ցամաքին վրայ զինք դուրս կու տայ: Այս անգամ անսալով Աստուծոյ պատուիրանին՝ Յոգսան կը մեկնի Նինուէ: Սկսելով իր քարոզը՝ ան կը մարգարէանայ քաղաքի կործանման մասին: Ունկնդիր ըլլալով Յոգսանի մարգարէութեան, սպասուածին հակառակ, Նինուէի բնակիչները՝ մեծէն մինչեւ փոքր, նոյնիսկ թագաւորը պահք կը պահեն եւ ապաշխարութեամբ ու աղօթքով կը փրկեն իրենց հայրենի քաղաքը վերահաս կործանումէն: Յոգսան մարգարեի այս օրինակը հետագային Յիսուս ներկայացուց աստուածային նշան հայցող փարիսեցիներուն:

Հայ Առաքելական Եկեղեցին Յոգսան մարգարեի յիշատակութեան օրը մշտապէս կը նշէ Առաջաւորաց պահքի աւարտին, որպէս խորհուրդ այն բանին, որ ճշմարիտ ապաշխարութեամբ կարելի է արժանանալ Աստուծոյ հաճութեան ու ողորմածութեան:

(անյայտ նկարիչ, ԺԸ դար)

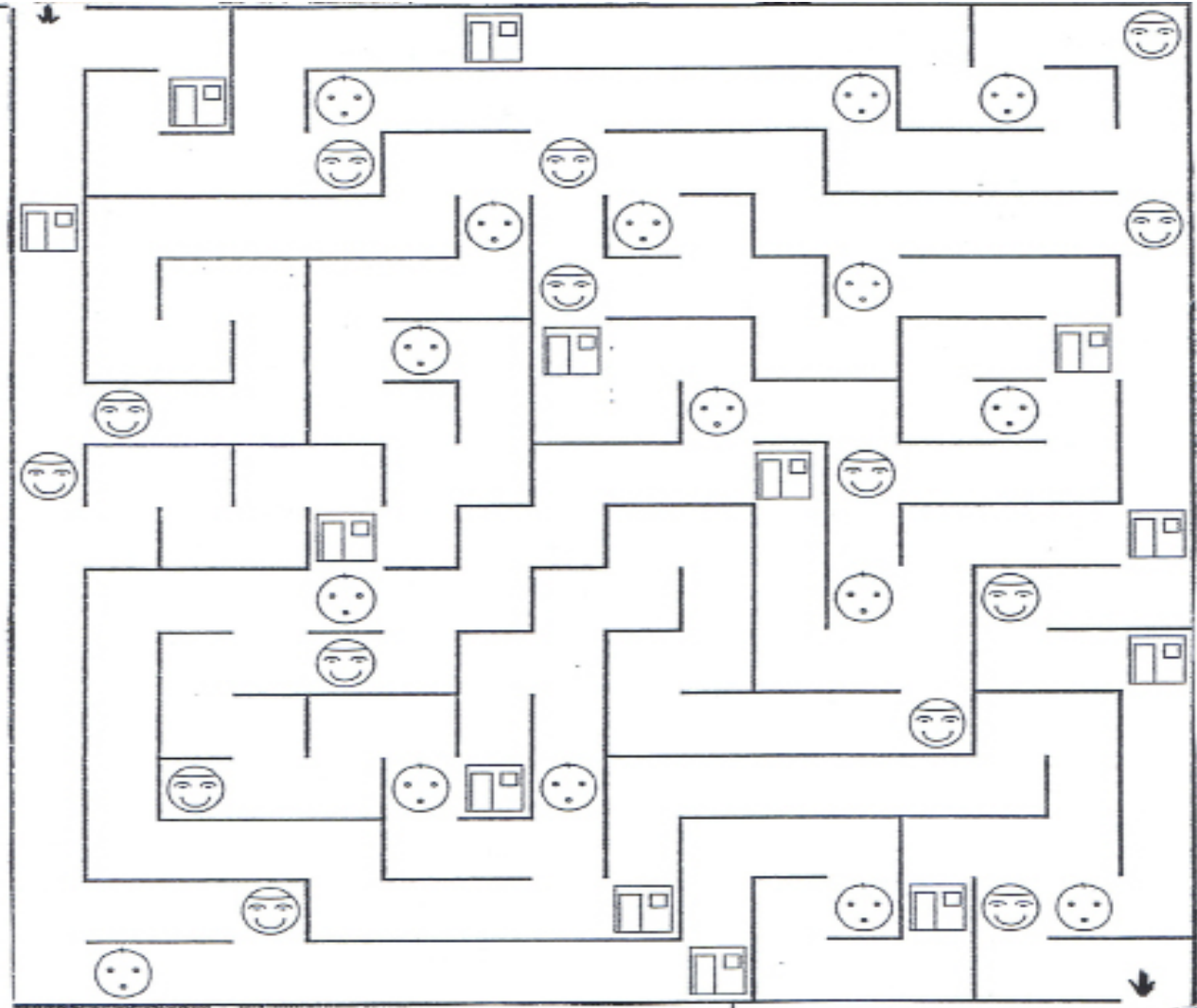
Գիտէի՞ր թէ Առաջաւորաց Պահքի առաջին 4 օրերուն Ճաշու Աւետարան չի կարդացուիր եւ 5-րդ օրը կը կարդացուի Յոգսան մարգարեի գիրքը:

Եկո՛ւր Բեթլեհէմ երթանք (Յիսուսի Ծնունդը Ղուկաս 2.1-21)

Եկո՛ւր Բեթլեհէմ երթանք եւ տեսնենք պատահածը, այն ինչ որ Տէրը մեզի յայտնեց:

Օգնէ՛ հովիւներուն որ գտնեն Յիսուս մանուկը:

Տուն մը: Մէջէն կրնանք անցնիլ եւ յառաջանալ:

Միսլ մանուկ մը: Ետ դարձէ՛ք:

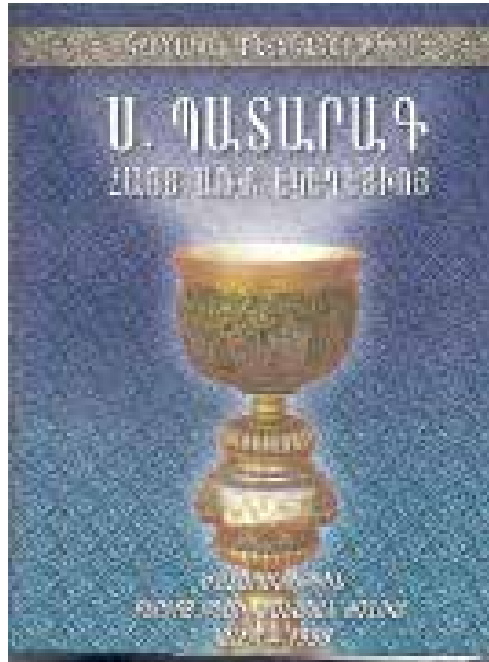

Մէկը որ ձեզի ճամբան ցոյց կու տայ՝
Յառաջացէ՛ք:

Բացատրություն՝ Հայց. Առաք. Սուրբ Եկեղեցւոյ Պատարագին «շար. 3»

Կը շարունակենք ներկայացնել Բերիոյ թեմի տարիներու Բարեջան Առաջնորդ, եւ մեր Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ լուսահոգի Հոգեւոր Տեսուչ Գերշ. Ս. Սուրեն Ս. Արք. Գաթարոյեանի «Բացատրություն Ս. Պատարագի» բաժինը 1998ի Հալէպի մէջ հրատարակուած Ս. Պատարագ Հայց. Առք. Եկեղեցւոյ գրքոյկը:

Ս. Պատարագի արարողութեան 4 մասերը:

Ինչպէս անցեալ անգամ նշեցինք, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Ս. Պատարագի արարողութիւնը 4 մասերէ կը բաղկանայ:

1. Պատրաստութիւն
2. Ճաշու Պաշտօն
3. Բուն Պատարագ
4. Արձակում

Երախայ = չմկրտուած

Անցեալ թիւով ներկայացուցինք «Պատրաստութիւն»ը, իսկ այս թիւով պիտի ներկայացնենք «Ճաշու Պաշտօն»ը:

2. ՃԱՇՈՒ ՊԱՇՏՕՆ

Պատրաստութենէն ետք եկող «Ճաշու Պաշտօն»ը, Պատարագի առաջին մասն է, որ կը կոչուի նաեւ ԵՐԱԽԱՅԻՅ ՊԱՏԱՐԱԳ: Անցեալին, անոնք որոնք չէին մկրտուած, ու ապաշխարանքի մէջ գտնուողները, կրնային ներկայ ըլլալ միայն Պատարագի այս բաժնին: ՃԱՇՈՒ ՊԱՏԱՐԱԳը նախապատրաստութիւնն է ԲՈՒՆ ՊԱՏԱՐԱԳին: Այս բաժնին մէջ է որ հաւատացեալները հոգեպէս կը պատրաստուին մասնակից դառնալու զոհաբերման սուրբ խորհուրդին:

Թափօրի Շարական

ՃԱՇՈՒ ՊԱՇՏՕՆը կը սկսի Թափօրի շարականով:

Թափօրի խնկարկութեան ատեն, խաչակնքելով, պատարագիչին ըսել:

- Յիշեսցիր եւ զմեզ առաջի անմահ Գառինն Աստուծոյ:

Պատարագիչը կը պատասխանէ.

- Յիշեալ լիջիք առաջի անմահ Գառինն Աստուծոյ:

Ժամամուտ եւ Ճաշու Շարական

Թափօրի Շարականին երգեցողութենէն ետք, դպիրները կ'արտասանեն յաւուր պատշաճի (յաւուր կը նշանակէ օր, այսինքն այդ օրուան յարմար) Ժամամուտը եւ կ'երգեն Ճաշու Շարականը: Ժամամուտը եւ Ճաշու Շարականը ներբողականներ են ուղուած օրուայ Տէրունի տօնին, կամ ոգեկոչուող սուրբին:

Երեքսրբեան Փառաբանանք

Ճաշու շարականին կը յաջորդէ Երեքսրբեան փառաբանանքը՝ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾը:

Լուր (այսինքն ոչ տօնական) օրերու եւ Խաչի տօներուն կ'երգենք.

Սուրբ Աստուած, սուրբ եւ հզօր, սուրբ եւ անմահ,
որ խաչեցար վասն մեր, ողորմեա մեզ:

Ասական, երկրորդ տողը կը փոխուի տարբեր տօներու առիթներով, հետեւեալ ձեւով.

Աւետման եւ Ծննդեան՝ որ յայտնեցար վասն մեր, ողորմեա մեզ:
Տեառնընդառաջին եւ Ծաղկազարդին՝ որ երկիր եւ գալոց ես, ողորմեա մեզ:
Սուրբ Զատիկին՝ Յարութեան տօնին՝ որ յարեար ի մեռելոց, ողորմեա մեզ:
Հոգեգալուստին՝ որ եկիր եւ հանգեար յԱռաքեալսն, ողորմեա մեզ:
Պայծառակերպութեան/Վարդավառին՝որ յայտնեցար ի Թաքոր լերինն, ողորմեա մեզ:
Վերափոխման Աստուածածնի՝ որ եկիր ի փոխումս մօր քո եւ կուսի, ողորմեա մեզ:

Ճաշու Աւետարան

Աստուածային փառքն է, որ կը ճառագայթէ եւ կ'ողողէ ողջ եկեղեցին: Սուրբ, հզօր եւ անմահ Աստուածորդին է որ մեզի համար մարմնացաւ, խաչուեցաւ եւ յարութիւն առաւ: Աստուծոյ Որդիին սրբութեամբ օծուած սրտերը այս անգամ կը բացուին ըմբռնելու յաւիտենական այն ճշմարտութիւնները, որոնք մեզի կը ներկայանան ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆԶԻ լոյս էջերէն: Մարգարէներ կը վկայեն, Պօղոս Առաքեալ կը պատգամէ, եւ ՃԱՇՈՒ ԱՒԵՏԱՐԱՆով Քրիստոս Ինքն է որ կը խօսի Աւետարանիչներու գրիչով:

Հաւատամք

Ժամանակը հասած է որ հաւատացեալները խոստովանին իրենց ուղղափառ դաւանութիւնը՝ ուրեմն միասնաբար կ'ըսեն Նիկիական Հաւատամքը:

ՆԻԿԻԱԿԱՆ ՀԱՆԳԱՆԱԿը բանաձեւումն է Տիեզերական Ա. Ժողովին, որ տեղի ունեցաւ ՆԻԿԻՅՔաղաքին մէջ 325թ. եւ որուն մասնակցած են 318 Հայրապետներ: Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ կողմէ այս Ժողովին մասնակցած է ԱՐԻՍՏԱԿԷՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏ, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի որդին:

Նգովք

Ժողովուրդին կողմէ արտասանուած «Հաւատամք»-էն ետք, Սարկաւազը Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ դիրքորոշումը կը բանաձեւէ որպէս նգովք բոլոր անոնց հանդէպ որոնք կ'ըսեն թէ «կար ժամանակ երբ չկար Որդին», կամ «կար ժամանակ երբ չկար Սուրբ Հոգին» կամ «ոչինչէն ստեղծուեցան կամ ուրիշ էութենէ մը գոյացան» կամ «փոփոխութեան եւ այլալլումի ենթակայ են»:

Ասկէ ետք, պատարագիչ քահանան կը կրկնէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի խօսքերը արտասանուած 325-ին երբ իր որդին Արիստակէսը, Հայաստան աշխարհ բերաւ Նիկիոյ Ժողովին որոշումները ըսելով՝

«Իսկ մենք փառաւորենք զԱյն (Քրիստոսը), որ յաւիտեաններէն առաջ է, երկրպագելով Սուրբ Երրորդութեան՝ որ մէկ Աստուած է. Հօրը, Որդիին եւ Սուրբ Հոգիին. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

Հասած է ժամը Աստուածորդւոյն փառաւորման: Ուրե՛մն անոնք որոնք պատրաստ չեն հաղորդակից դառնալու Աստուածային այս խորհուրդին, պարտին դուրս ելլել եկեղեցիէն. որովհետեւ «այրող կրակ է ան, որ կ'այրէ եւ կը սպառէ մեղաւորները», ինչպէս պիտի ըսէր Բարսեղ Կեսարացի Հայրապետ: Ահա թէ ինչո՞ւ Սարկաւազը խորանէն բարձրաձայն կը յայտարարէ:

«Ո՛չ մէկ երախայ (չմկրտուած), ո՛չ մէկ թերահաւատ, ո՛չ մէկ ապաշխարութեան մէջ գտնուող եւ ոչ մէկ հոգիով ինքզինք մեղաւոր զգացող թող մօտենայ աստուածային խորհուրդին:

Հաւատացեալները պատրաստ են ԲՈՒՆ ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ (յաջորդի):

+++++

Աւետում

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Մանկապարտեզի անկիւն

Ամբողջացո՛ւր ըստ Մատթեոսի Աւետարանին 2. 9-12

հրահանգը, աստղը, առաջնորդեց, երկրպագեցին, ոսկի, կնդրուկ,
գնուոս, երագի

Թագաւորին այս ----- լսելէ ետք, մոզերը մեկնեցան:
Անոնք չափազանց ուրախացան, երբ կրկին տեսան այն -----
----, որ արեւելքի մէջ տեսեր էին. եւ ահա աստղը -----
զիրենք մինչեւ որ եկաւ ու կեցաւ այն վայրին վրայ ուր երեխան կը
գտնուէր: Երբ տուն մտան, տեսան երեխան իր մօրը՝ Մարիամին
հետ, եւ մինչեւ գետին խոնարհելով ----- մանուկին:
Ապա բացին իրենց արկղերը եւ Յիսուսի ընծայեցին իրենց
նուէրները -----, ----- եւ -----:

Յետոյ ուրիշ ճամբով գացին իրենց երկիրը, առանց Հերովդէսի
հանդիպելու, ինչպէս որ Աստուած ----- մը մէջ հրահանգեց
իրենց:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Ա., Բ. եւ Գ. դասարաններու անկիւն

1.- Որո՞ւ տօնը այս տարի կը տօնենք
Յունուար 22-ին:

- ա. Ս. Յովհաննէս Ոսկեբերան
Հայրապետին
- բ. Ս. Աբգար Թագաւորին
- գ. Ս. Վահան Գողթնացիին
- դ. Յովսէան մարգարէին

2.- Այս տարի ե՞րբ կը տօնենք
Յովհաննէս Մկրտիչին տօնը:

- ա. Յունուար 6-ին
- բ. Յունուար 15-ին
- գ. Յունուար 14-ին
- դ. Յունուար 27-ին

3.- Այս տարի ե՞րբ կը տօնենք
Յիսուսի ծննդեան տօնը:

- ա. Յունուար 6-ին
- բ. Յունուար 18-ին
- գ. Յունուար 20-ին
- դ. Յունուար 27-ին

4.- 2027-ին ե՞րբ տեղի պիտի ունենայ
Ջրօրհները:

- ա. Յունուար 6-ի Ս. Պատարագէն
էտք:
- բ. Յունուար 5-ի երեկոյեան
- գ. Զատիկին
- դ. Բարեկենդանին

5.- 1899-ին ե՞րբ տօնեցինք Յիսուսի
մկրտութեան տօնը:

- ա. Յունուար 6-ին
- բ. Յունուար 18-ին
- գ. Դեկտեմբեր 25-ին
- դ. Յունուար 27-ին

6.- Այս տարի ե՞րբ կը տօնենք
Յիսուսի Աստուածայայտնութիւնը:

- ա. Յունուար 6-ին
- բ. Դեկտեմբեր 18-ին
- գ. Յունուար 25-ին
- դ. Յունուար 27-ին

7.- Յիսուս ինչո՞վ մկրտուեցաւ:

- ա. Ձէթով
- բ. Ջուրով
- գ. Միւռնոնով
- դ. Իւղով

8.- Յիսուս որո՞ւ կողմէ մկրտուեցաւ:

- ա. Տէր Գառնիկին
- բ. Սրբազանին
- գ. Յովհաննէս Մկրտիչին
- դ. Քահանայապետին

9.- Ի՞նչ կը կոչենք Ս. Ծնունդին
նախորդող երեկոն:

- ա. Խթում
- բ. Զատիկ
- գ. Ջրօրհներ
- դ. Բարեկենդան

10.- Ե՞րբ տեղի կ'ունենայ
Ճրագալոյցը:

- ա. Յունուար 6-ի Ս. Պատարագէն
էտք
- բ. Յունուար 5-ի երեկոյեան
- գ. Զատիկին
- դ. Բարեկենդանին

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Դ., Ե. եւ Զ. դասարաններու անկիւն

1.- Յիսուսի անուանակոչութիւնը անշարժ տօն մըն է: Ամէն տարի ե՞րբ կը տօնենք Յիսուսի անուանակոչութիւնը:

Յունուար -- ին:

2.- Մոգերը ի՞նչ նուիրեցին Յիսուս Մանուկին:

ա. ---ի

բ. -----կ

գ. գ-----

3.- Ո՞վ էր Հրէաստանի թագաւորը երբ Յիսուս ծնաւ:

-----ա

4.- ա. Ո՞վ էր Հռոմի կայսրը երբ Յիսուս ծնաւ:

բ. Տարուան քանիերորդ ամիսը այս կայսրին անունով է:

ա. -----

բ. --

5.- Հինգ Տաղաւարներէն ո՞ր մէկը անշարժ տօն մըն է:

ա. Ս. Ծնունդ

բ. Ս. Զատիկ

գ. Պայծառակերպութիւն

դ. Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի ե. Խաչվերաց

6.- Յիսուսի մկրտութեան ընթացքին, Ս. Հոգին ինչի՞ կերպարանքով իջաւ Յիսուսի վրայ:

-----ի

7.- Ամբողջացո՞ւր ըստ Մարկոսի Աւետարանի 1.11-ին

Երկինքէն ձայն մը լսուեցաւ, որ կ'ըսէր.

- Դուն ես -- ս----- Ո-----, որուն -----:

8.- Ս. Ծնունդի խթման մատուցուող Ս. Պատարագի ընթացքին երբ «Սուրբ Աստուած, Սուրբ եւ հօգօր, Սուրբ եւ անմահ ողորմեա մեզ» կ'երգենք, ի՞նչ կ'ըսենք երկրորդ տողին:

ա. որ խաչեցար վասն մեր

բ. որ յայտնեցար վասն մեր

գ. որ եկիր եւ գալոց ես

դ. որ յարեար ի մեռելոց

9.- Ի՞նչ է այս տարի Յունուար 14-ին յիշատակուող Սուրբին անունը: (2 պատասխան)

ա. Յովհաննէս

բ. Կարապետ

գ. Սարգիս

դ. Մարտիրոս

10.- Յիսուսի ծննդեան հովիւներու այցին մասին միայն մէկ աւետարանի մէջ կը կարդանք: Ո՞ր աւետարանին մէջ:

ա. Մատթէոս

բ. Մարկոս

գ. Դուկաս

դ. Յովհաննէս

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Երկրորդականի անկիւն

1.- Անոնք որոնք Ս. Ծնունդը կը տօնեն

Դեկտեմբեր 25-ին, ե՞րբ կը տօնեն

մկրտութիւնը:

ա. Յունուար 6-ին

բ. Յունուար 1-ին

գ. Յունուար 13-ին

դ. Դեկտեմբեր 25-ին

2.- Արեւմտեան Եւրոպայի քրիստոնեաները

ե՞րբ փոխեցին Ս. Ծննդեան տօնը Յունուար 6-էն Դեկտեմբեր 25-ին:

ա. 325 Նիկիոյ ժողովին

բ. 451 Քաղկեդոնի ժողովին

գ. 381 Կոստանդնուպոլսոյ ժողովին

դ. 431 Եփեսոսի ժողովին

3.- Հայաստանեայց Եկեղեցին այս տարի
ո՞ր սուրբին տօնը կը յիշատակէ Յունուար 23-ին:

Ս. -----

4.- Գրէ՛ ճշգրիտ ժամանակագրական
շարքով հետեւեալ տօները.

Աստուածայայտնութիւն,

Անուանակոչութիւն, Յովհաննու

Կարապետ, Ս. Սարգիս, Ղեւոնդեանց,

Վարդանանց, Բուն Բարեկենդան:

ա.

բ.

գ.

դ.

ե.

զ.

է.

5.- Գրէ՛ ճշգրիտ ժամանակագրական
շարքով հինգ տաղաւարները:

ա.

բ.

գ.

դ.

է.

6.- Ամբողջացո՛ւր:

Խորհուրդ — եւ սքանչելի

որ յայսմ ատուր -----.

----- երգեն ընդ հրեշտակս

տան ----- աշխարհի

7.- Ամբողջացո՛ւր:

----- նոր արքայ

Ի ----- քաղաքի.

Որդիք մարդկան -----

զի վասն մեր -----:

----- երկնի եւ երկրի

ի ----- պատեցաւ.

Ոչ ----- ի Հօրէ

ի սուրբ ----- բազմեցաւ:

8.- Ամբողջացո՛ւր. երախայի մը

մկրտութեան ընթացքին կնքահայրը կը
պատասխանէ.

«-----, -----, ----- եւ

-----: Մկրտուիլ եւ արդարանալ,

----- մեղքերէ, ազատուիլ չար -----

եւ ----- Աստուծոյ:

9.- Ամբողջացո՛ւր.

Մկրտուող կը դառնայ

Աստուծոյ ----- եւ

Եկեղեցւոյ ----- :

10.- Հայկական ՌՆՀԵ տարին ո՞ր
տարւոան կը համապատասխանէ:

2 - - -

ԼՈՒՐԵՐ ԿԻՐԱԿՆՏՐԵԱՅԷՆ

Դեկտեմբեր 7-ին լսարանային պահերուն աշակերտները անդրադարձան **Սուրբ Նկողայոսին** ինչպես նաև **Սբ. Յակոբի Բարեկենդանին**, ունեցան երաժշտութեան պահ եւ պատրաստուեցան Սբ. Ծնունդի յայտագրին:

14-ին լսարանային պահերուն աշակերտները անդրադարձան **Սբ. Յակոբին**, եւ պատրաստուեցան Սբ. Ծնունդի յայտագրին:

21-ին Սուրբ Ծննդեան Յայտագիր: Ահաւասիկ նկարներ՝ տարբեր դասարաններու տարբեր պահերէ եւ ձեռային աշխատանքներէ:

